

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: R. Čuješ
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 14. aprila 1938

Leto IV — Številka 24

Božje milosti polne velikonočne praznike želita usem naročnikom,
bralcem in prijateljem „Straže v viharju“ Uredništvo in uprava.

Slovenskemu katoliškemu izobraženstvu!

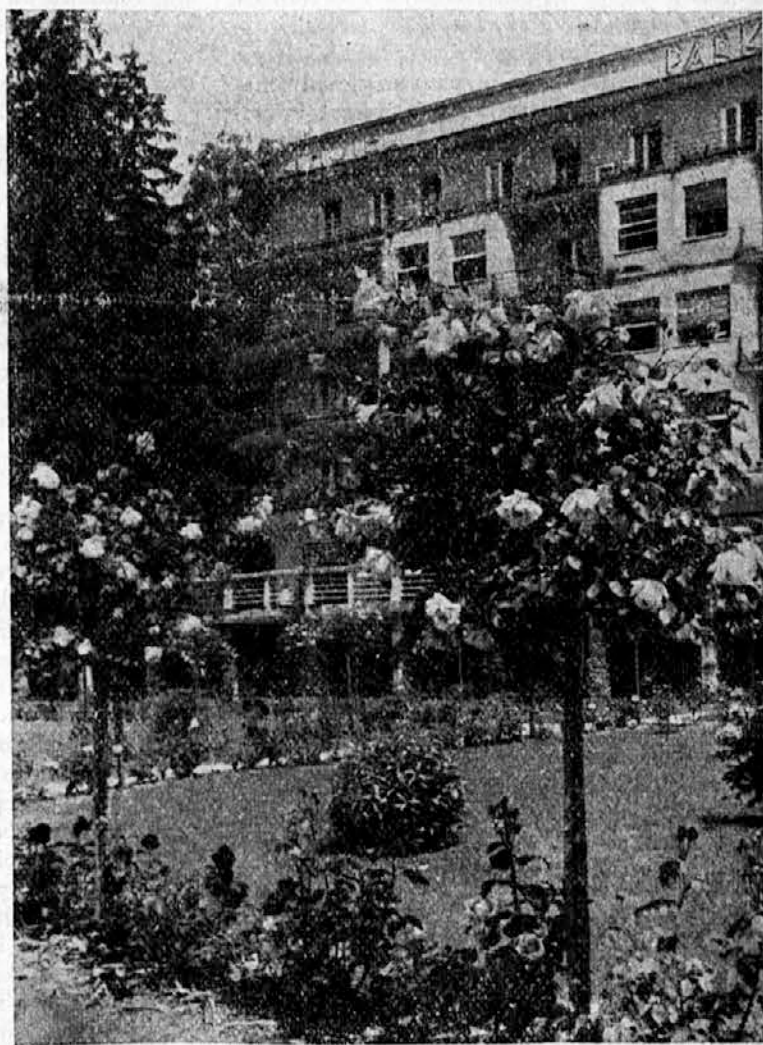
V dneh od 22 do 30. avgusta 1938. bo v Sloveniji zborovanje Pax Romane, mednarodne zveze vseh katoliških dijaških narodnih zvez. Obsegalo bo študijske dneve, ki bodo od 22. do 26. avgusta v Zdraviliškem domu v Rogaški Slatini in zborovanje, ki bo v Park-hotelu na Bledu od 26. do 30. avgusta z zaključkom v Ljubljani.

V teh dneh se bodo zbrali na slovenskih tleh zastopniki katoliških izobražencev vseh narodnosti, da skupno in javno pred vsem svetom izpovedo, da hočejo vzajemno delati za mir božji v Kristusovem kraljestvu in si na vso moč prizadevati, da pokristjanijo posameznike in družbo, ter uveljavijo katoliška načela tudi v javnem življenju. Še posebej pa bodo preučili vprašanje komunizma. Preučiti hočejo, kako se more izobraženstvo na najbolj uspešen način boriti proti širjenju komunizma in tudi, kako more na najbolj uspešen način sodelovati pri gradnji novega družbenega reda, k čemur vse poziva sv. oče.

Ne bodo sicer ti dnevi na zunaj mogočni in vtis vzbujajoči, ker bodo posvečeni delu, ne manifestiranju. Ne boste videli tisočev, ampak samo njihove najodličnejše predstavnike. Saj ne bodo zborovali taki, ki bi samo zase odgovarjali, ampak vodniki svojih narodov, kateri hočejo v svesti si težke odgovornosti, ki jo nosi danes vsak katoliški izobraženec pred svojim narodom, vsi po skupnih katoliških načelih voditi vzporedno k skupnemu cilju človeštva — k Bogu, ki bodo v njem našli dopolnitev svojega in narodovega življenja.

Slovenska dijaška zveza, ki ji je lanski kongres Pax Romane v Parizu zaupal organiziranje letošnjega kongresa, poziva slovenske katoliške izobražence, da se tega kongresa v kar največjem številu udeležijo.

Slovenska dijaška zveza.

V »Park-Hotelu« na Bledu bo zborovanje

Nesterov.

Naš praznik vstajenja

Ves je naš praznik Vstajenja Gospodovega. Naš je, ker smo katoličani in še je naš, ker smo mladi!

Mladi smo še, vsi s pripravami, da se za pot v življenje pripravimo, preobloženi. Ni nam dala naša doba mirnega zatišja mladih let v doto, da bi v miru zoreli in zreli v življenjski boj za naše ideale stopili. Zgodaj nas je v boj postavila, ovir in zaprek ter stranpoti nam na pot nagrmadila, kakor da bi nas v zgodnjem utrjevanju in preizkušanju za pogumne, vztrajne in odločne borce ter oblikovalce življenja vzgojiti hotela. Mnogo zahteva od nas, ker smo mladi, odkritega pogleda in poštene besede vajeni, pa nas zanj in dvoumjem in hinavščinam tajnih agitatorjev izpostavlja — in še več zahteva od nas, ker hočemo biti katoliški, ker si katolištvo v sebi in v okolju dosledno uveljaviti ter oživiti prizadevamo. Svet nas ne ljubi: v žlici vode bi nas utopili, s kakršnimi koli sredstvi bi nas onemogočili radi, klevetajo nas in še marsikomu, ki bi z nami moral stati ramo ob ramo v borbi za čelga slovenskega katoliškega izobraženca in v borbi proti vsem odkritim ter prikritim sovražnikom Cerkev in slovenskega naroda, smo kamen spotike.

Pa nič zato!

Tudi Kristus, čeprav je Bog, je moral zaradi nas preko Kalvarije in križa do vstajenja. Mar bomo mi, ki bi njegovi učenci radi bili, večji od svojega Učenika?

Tudi Cerkev je doživljala in doživlja zmago nad temnimi silami vedno le v trpljenju in v preganjanju bodisi krvavem ali nekrvavem.

Tudi nam nihče vere vase in v naše ideale vzeti ne more. Ni je moči v nas in izven nas, ki bi nas mogla, dokler hočemo biti in ostati Kristonosci, ogoljufati za naše poslanstvo, ki ga v sebi čutimo in ga ob prazniku Vstajenja sebi v opomin, da z delom nikdar, tudi za trenutek ne, ne prenehamo, vsem mladim in poštenim pa v vabilo na delovno skupnost

slovenske dijaške mladine in izobražencev ponavljamo:

da hočemo v sebi oblikovati lik celega katoličana, ki bo vselej in povsod živel iz vere in po veri,

da hočemo izvojevati zmago duhovnemu Kristusovemu kraljestvu na vseh poljih človekovega udejstvovanja, zlasti še na najvišjih, na polju lepe umetnosti in čiste znanosti,

da hočemo ohraniti in okrepiti slovenstvo na zemlji, ki jo ima slovenski narod v posesti, skrbeti za povezanost vseh raztresenih udov slovenske družine, gojiti do največje možnosti duhovno in snovno kulturo slovenskega naroda in ohraniti v slovenstvu katolicizem kot njegovo bistveno oznako,

da hočemo svoje slovenstvo neokrnjeno organično vključiti v našo državno skupnost velike in močne krščanske Jugoslavije,

da hočemo v družbenih odnosih dosledno uveljaviti načelo socialne pravičnosti in socialne ljubezni.

Ves je naš praznik Vstajenja, ker smo katoličani in še, ker smo mladi. In duhovno preroreni v svetih dneh priprave ter očiščeni zla v sotrpjenju s Kristusom ga praznujemo kljub vsem težavam v nas in izven nas v duhu katoliškega optimizma in dejavnosti, v čutu odgovornosti ter v zavesti dolžnosti, ki jih imamo do Boga, do sebe, do naroda in do države.

Trpljenje in vstajenje

„Nihče ni govoril besede“

Si že kdaj stal ob smrtni postelji očeta, matere, brata, sestre, prijatelja, znanca; si bil že kdaj pri bolniku, ki hudo trpi in ki mu ni več pomoči? Kaj si jim govoril? Kako si jih tolažil? Ali ti ni zmanjkalo besed? »Prijatelji Joba«: Elifaz, Baldad in Sofar so prišli, da bi Joba tolažili, a »sedeli so z njim sedem dni in sedem noči in nihče mu ni govoril besede«.

Res, večkrat ne vemo, kaj naj govorimo trpečim: saj bo spet bolje! bo že Bog pomagal! Vsak začuti pri takih in podobnih besedah svojo neizmerno ničnost in strahotno skrivnost trpljenja.

Ko že iz navade ali iz ljubezni govorimo trpečim besede, ki jim večkrat sami ne verjamemo, bi nam trpin lahko odgovoril z Jobom: »Tudi jaz imam pamet kakor vi... Kdo pač tega ne ve, kar vi veste.«

»Moje globoko sožalje«, tako govorimo ob smrti in ob pogrebu sorodnikom! Pa se zdi, da se nam mudi in da najraje hitro odidemo, ker občutimo brezno trpljenja in smrti, hkrati pa našo popolno neobglednost in nemoč za pravo pomoč in tolažbo! Hitimo iz bolnišnice, od postelje umirajočih in s pokopališča pospešenih korakov na svoje delo z mislijo: hvala Bogu, na nas še ni vrsta.

Toda ko nam »Trpljenje« položi svojo hladno in težko roko na ramena in nam pogleda globoko v oči, tedaj zgubimo svoj notranji samozavestni »jaz«, svoj mir. Neverniki, ki pozna samo ta vidni svet, je to nerešljiva in kruta uganka. Nevoljno začne preklinjati ono slepo, divjo silo, ki jo je prej imenoval »mater naravo«. Vernik pa začuti šibkost in površnost svoje vere.

Za nas je trpljenje pač prevelika, neznosna tajnost! »Moja duša se je naveličala živeti... O, da bi bil pokončan, da bi me ne videlo oko. Naj izgine dan, v katerem sem se rodil; oni dan naj se spremeni v temo: zakaj prišel je dan, katerega sem se bal, in zgodilo se je, česar nisem želel.« Te Jobove besede so besede velikih trpinov.

Naša ramena niso prilagojena križu, tolikokrat se trudimo, da bi se križa otresli ali ga preložili na drugega...

Božja dekla

In vendar je trpljenje božja dekla, ki ima za nas važno sporočilo. Največjo slavo si je krščanstvo priborilo prav s tem, da je strgalo grdo masko z obraza trpljenja in odkrilo njegovo pravi obraz, obraz božjega poslanca, božje dekla. Navadne verske resnice o vsemočnem Bogu, Stvarniku, o njegovih zapovedih itd. narodom niso pojasnile uganke trpljenja. Priti je moral Ebed Jave — božji hlapec. »Glej, moj hlapec, moj izvoljenec, ki je vseh moji duši«, tako govori o njem Bog sam; tisti hlapec, ki je »dal svoje telo onim, ki bijejo, in svoja lica tistim, ki pulijo«, tisti hlapec, »ki je sprejel naše bolezni in si je naložil naše bolečine«, tisti, »ki je povedal učencema v Emavsu: »Ali ni potrebno, da je Kristus trpel in šel v svojo slavo?«. Je to teologija, modrost, znanost trpljenja, kakor jo je Bog zasnoval in ki nam ne gre v glavo, dokler ni naša duša do zadnjih globin prežeta nadnaravne vere v Boga. To je pač božja aritmetika in geometrija, ki računa z neznankami in logaritmi in integrali, ki jih mi ne razumemo. Za matematiko mora imeti človek poseben dar, prav tako potrebujemo za razumevanje trpljenja poseben dar in ta dar pride le od Boga.

Božje trpljenje

Kristusovo trpljenje je trajalo 18 ur, od 9 zvečer na Veliki četrtek do 3 popoldne na Veliki petek. Vse se je vrstilo, kar si le more človek različnih vrst trpljenja izmisliti. »Duša je žalostna do smrti«, smrtna groza, pot, kakor krvave kaplje, drhal z meči in koli, izdajalec Juda ga poljubi, drhal ga zveže, hlapec ga

udari v obraz, peljejo ga od Ane do Kajfe, od Kajfe do Pilata, do Heroda; krijo so pričali proti njemu; Peter, njegov bodoči namestnik, ga zataji; zasmehovali so ga; pjuvali mu v obraz; Judje, Herod, rimski vojaki so ga bili v obraz. Pilat ga je dal bičati, ljudstvo kriči: »Proč s tem in izpusti nam Baraba; križaj ga, križaj ga!...« In Pilat jim ga izroči, da ga križajo. Potem križev pot, na katerem nosi svoj lastni križ in končno zolč in kis kot zadnji dar, ki mu ga ponuja svet, in zasmeh: »drugim je pomagal, sebi ne more«, kot zadnji pozdrav Judov, ko že visi na križu. Končno nagne glavo in izdihne.

Sveta je ta ura za ves svet in za vsakega izmed nas. Treba se je učiti trpeti in umreti. Knjige in besede bi nas tega ne mogle naučiti, zato imamo živ zgled pred seboj. Zdaj je prišla ura, da je Bog sam razodel svoje misli o trpljenju: **zadoščenje, odrešenje, vstajenje... so sadovi trpljenja.**

Vstajenje

Glej, tam je že sij velikonočnega jutra, vstajenje od groba, od smrti: vstajenje prav istega telesa, ki je trpeo.

Kaj nam končno more trpljenje, če je samo prehod v veselje, kaj smrt, če je tam, na oni strani lepše življenje, pravo, večno življenje?

Zdaj blestijo rane, straže, ki jih je poslal sovražnik še na grob, popadajo, žebli in biči in trnje so zgubili svojo moč...

To vstajenje Kristusovo hočejo mnogi pojmovati nekako simbolično.

Ako bi prelistali vse uvodnike sveta, ki jih pišejo listi na velikonočni praznik, obrača to vstajenje vsak po svoje. Tako-le beremo: V Rusiji vstaja proletarec iz verig kapitalizma in verskih predsodkov, v Mehiki vstaja ljudstvo iz verig in jetništva mrtve roke (Cerkve), v Nemčiji vstaja ljudstvo iz groba judovskega mitičnega praznovanja Kristusovega božanstva...; v Španiji vstajajo komunisti iz grobov srednjeveških fevdalnih vezi; socialisti vstajajo iz grobov kapitalistov; naši napredni nacionalisti vstajajo iz grobov separatizma in klerikalnih zmajev itd.

Ta splošna psihoza vstajenja od nekega umišljenega groba je prava kužna bolezen, ki ne pomeni drugega, kot da je **Evropa zgubila pravo globoko vero v božjo osebnost Kristusovo** in da se zdaj zviija in pači svoj obraz v hinavščini ter da hoče po opičje posnemati Njegovo vstajenje. **Resnica je samo ena: Kristus je bil pravi Bog, ki je trpel in umrl po svoji človeški naravi, je bil pokopan in iz lastne moči od mrtvih vstal.**

Kako morajo zdaj razni laživedeži govoriti, da ni telesnega vstajenja od mrtvih? Prav to je jedro vsega krščanstva: **V tem svojem telesu, ki zdaj trpi in krvavi in se mrtviči, bom vstal od mrtvih, poveljčan in poduhovljen. Ta vera ima smisel in daje vsemu življenju pravo smer!** Zdaj smrt in vse drugo ni več uganka. Zdaj razumemo, kar pravi sv. Pavel: kar seješ, ne oživi, če prej ne umrje!« Vaše telo je tisto seme, ki bo po smrti vzklilo k večjemu življenju. Največji zločin brezbožne znanosti in materializma je bil prav ta, da je trgal to veliko vero iz src množic.

»Če Kristus ni vstal, je prazna naša vera... in vredni smo, da nas pomilujejo vsi ljudje«, tisti namreč, ki hočejo uživati raj že na zemlji. **Tako je Kristus vstal od mrtvih in v Kristusu bodo vsi oživel.**

Iz te vere nam izvira moč za krepostno življenje, za žrtve, delo, za pravo kulturo in civilizacijo. **Kjer te vere ni, se začne pohlep, sebičnost, nasilje, korupcija, zatiranje.** Oblika je postranska. Imenujte jo tiranijo, liberalizem, komunizem, socializem, etatizem, napredništvo ali kakorkoli. Hkrati pa se začne tudi proces razkrajanja prave kulture in civilizacije. **Za nas so ti lažnivi sistemi razvojna faza groba, iz katerega je treba vstati, in trohno**

Slovenska Velika noč

Kristus je vstal, veselí se sleherni človek, ker ti je bila le s tem dana milost, da dosežeš večno življenje! Kristus je vstal! Ali ni to nekaj tako velikega, česar mi s svojim človeškim razumom, brez posebne milosti božje, ne moremo razumeti? In vendar je resnica in ostane večni dokaz, da je bil Kristus res pravi božji Sin.

Slovinci praznujemo velike božje dneve čisto po naše, vendar tako, da iz vsega odseva velika ljubezen in zvestoba Tistemu, ki je s svojim trpljenjem vzel nase grehe sveta in ki nam je s svojim vstajenjem odprl vhod v nebeško kraljestvo. Te dneve, ko se bo po vseh naših cerkvah, ki kakor beli golobje čepijo po celi slovenski zemlji, vsak zaveden Slovenec spominjal največjega čudeža človeške zgodovine, smrti in življenja tistega, ki nam je daroval to sveto zemljo, ne smemo pozabiti onih stotisočev, katerim ni dano, da bi na rodni zemlji počastili Zveličarjevo vstajenje. Ne smemo pozabiti tistih, ki so za nas mnogo žrtvovali, ki so vse pustili, kar jim je bilo sveto, pustili so mater, ženo, otroke, da bi se nam vsem, kar nas je ostalo doma, bolje godilo! Mi Slovenci se premalo zavedamo, kaj je naša naloga, premalo se zavedamo dolžnosti, ki jih imamo napram našim bratom v tujini.

Bliža se Velika noč, največji praznik, kar jih ima krščanstvo. Toda pred vsakim vstajenjem je potrebno trpljenje. Slovenski narod je v zgodovini, lahko rečemo, veliko trpel, bil je teptan, zaničevan. Pljuvali so mu v njegov obraz, smejali se njegovi narodni zavesti in kar je bilo najhujše, toliko da mu niso prepovedali govoriti v njegovem jeziku, v tistem jeziku, ki mu je bil skozi stoletja edino orožje, s katerim se je lahko ohranil! Vsak zaveden Slovenec pa je prepričan, da se bo naš narod, ki je toliko trpel, ki je tolikokrat vdan v svoje trpljenje nosil s Kristusom svoj križ, dvignil in ohranil. Vsak zaveden Slovenec naj ve, da ni sramota biti Slovenec, naj pa tudi ve, da je sramota za vsakega, ki ga je rodila slovenska mati, prodajati tujcu naše svetinje, v d in j a t i se vsakemu in mu pomagati uničevati slovenstvo.

Tudi naši Slovenci v tujini veliko trpe. To lahko ve vsak, ki je bil le kratek čas od doma. Trpe zaradi nas, trpe za slovensko zemljo, za slovenski narod. Naša zemlja nam ne nudi toliko, da bi bili vsi doma srečni in zadovoljni, zato morajo naši ljudje pri tujcu iskati kruha, biti poslušni, kakor smo bili Slovenci mnoga stoletja, ko je švigal po naših hrbitih bič tujih mogočnejev, ki so se hoteli polastiti naše zemlje.

Toda to trpljenje nas ni strlo, ostali smo na svoji zemlji in na tej zemlji, ki nam jo je Bog podaril v oskrbo, hočemo ostati še naprej!

Tudi vas, dragi bratje in sestre v Ameriki, v Franciji in Nemčiji,

... naj ne stre trpljenje! Vsak se naj zaveda, da ne trpi sam, da trpi z njim vsak Slovenec. Vsak pa naj ve tudi to, da ne trpi le zase, ampak da trpi za vse brate Slovence, ki so raztreseni po širnem svetu in da je njegovo trpljenje odlični delež, ki ga doprinese k vstajenju vsega svojega naroda.

Da, dokler se ne bomo zavedali, da je naše trpljenje potrebno za vstajenje, za nekaj višjega, kakor pa sem samo jaz, dokler se tega ne bomo zavedali, ne bomo ljubili svojega naroda. Le tisti, ki svoje trpljenje daruje za sveto stvar, in nam je sveto in nedotakljivo vse, kar je združeno s slovenskim narodom, zna pravilno ceniti in ljubiti svoj narod! Li tisti kdor trdno veruje

gropa, ki hoče zakriti in zakopati Kristusa in njegovo nebeško božansko resnico o vstajenju in večnem življenju.

Vemo in verujemo, da je Kristusovo telesno vstajenje edino pravo vstajenje in da tudi za izobražence, akademike, profesorje, univerzo ni druge rešitve razen v tej veri.

v naš obstoj, kdor ve, da smo Slovenci na svojo zemljo postavljeni zato, da tu ostanemo, bo znal za slovenski narod tudi trpeti. Kdor se tega ne zaveda, kdor ne čuti tako, kakor čuti ogromna večina slovenskih src v domovini in na tujem, ta je kakor mrtev ud na zdravem telesu in je lahko prepričan, da ga bo slovenski narod odvrget!

Za one, ki so se podali med tuje ljudi velja to še posebej. Oni so še veliko bolj, kakor mi v domovini, podvrženi skušnjavi, da bi se izneverili svojemu narodu, da bi si privzeli ime mogočnega naroda, ki v svetovni zgodovini »nekaj« pomeni. Toda naši bratje in sestre v tujini naj vedo, da to ni junaštvo, da je to strahopetnost, da je to izdajstvo najdražjih svetinj, ki jih ima človek! Kdor izda svoj narod, ni pošten, kdor ga zataji, ni vreden, da bi bil njegov ud!

Ko bomo ob tem velikem prazniku v naših cerkvah in v naših srcih pričakovali Zveličarjevega vstajenja, pridružimo drugim prošnjam, ki jih bomo pošiljali pred božji prestol, tudi to: Mi smo majhen narod, raztresen po širnem svetu, saj nas je v domovini komaj dobra polovica, ki se že stoletja bori za svoj obstoj, ki že stoletja gradi svojo kulturo, ki že stoletja gradi po svojih grčih Tvoja svetišča, Tvoja volja je, da smo tukaj, Tvoja volja je, da toliko in toliko stotisočev naših ljudi, najboljših, kar jih imamo trpi v tujini. Ti si nam naložil to trpljenje in mi smo ga sprejeli na svoje rame. Daj nam moč, vsakemu izmed nas, da ne bo nikoli zatajil svoje pripadnosti k svojemu narodu, da se bo vsak izmed nas zavedal kolike važnosti je njegovo trpljenje za slovenski narod!

Če bomo imeli to moč, bomo v trpljenju kaljeni znali pravilno ceniti srečo, ki si jo bomo z božjo pomočjo priborili. Vsak naš izseljenec naj ve, kakor tudi vsak Slovenec v domovini in za mejami, da brez trpljenja ni vstajenja!

Za Veliko noč!

Tretji dan po svoji smrti je Kristus vstal od mrtvih. Kakor je On vstal, tako bomo ostali tudi mi ob koncu sveta. Dobrim bo vstajenje v zadoščenje in blaženost, slabim v pogubljenje.

Zato je velika noč praznik kristjanove samozavesti. Kajti če bi Kristus ne bil vstal, bi bila prazna naša vera. Ker pa je Kristus vstal, bomo ostali tudi mi!

Kristjana se na tem svetu mnogokrat hoče polotiti malodušnost. Življenje po veri v dobroti in svetosti ima namreč včasih tako malo cene in priznanja. Delati dobro zaradi dobrega se redkokdaj obnese na tem svetu. Danes se zdi, da hočejo prevladovati sile, ki s kristjanom in njegovim življenjem ne marajo več računati. Človeška dejanja se presojuje le po koristnosti na tem svetu. V tej miselnosti je kristjanu težko obstati. Toda vedno ne bo tako. Kristus je vstal! Za brezbožne mučno dejstvo, ki bi ga radi kakor koli utajili. Toda dejstvo je v zgodovini in zgodovina je neizprosna v svojem pričevanju. Hvala Bogu! Kajti vernemu kristjanu vlija Kristusovo vstajenje samozavest. Za Kristusovim vstajenjem pride tudi naše vstajenje in takrat bo nastopilo prevrednotenje človeških dejanj. Ob misli na vstajenje je kristjan vedno v premoči. Tu je vir za optimizem njegovega dela in življenja!

Naj bi nas Kruh življenja pogosto krepil na tem svetu. Kruh življenja je poročilo, da bomo ostali in večno živeli s Kristusom. potem bo velikonočna radost ožarjala vse naše življenje.

Za našo univerzo

Prva etapa izpopolnitve velja tehniki. Ta fakulteta je izmed vseh petih v najslabšem stanju. Ob ustanovitvi ni imela ničesar. Slovenska industrija je bila prva, ki ji je iz lastnih sredstev zgradila poslopje, ki je sprejelo pod svojo streho vse, lahko bi pa rekli tudi, da nič, kajti nobena stolica, noben institut ni dobil takih prostorov, ki bi mogli vsaj za silo zadoščati. Vsi prostori, v katerih so bili nameščeni instituti, pa naj so to: poslopje ob Aškerčevi ulici, ali Dečji dom, ali klet v realki, vse se je pojmovalo kot začasno. Vendar so ostale razmere zaradi nezadostnih dotalcij in nerazumevanja za našo tehniko, prav do lani skoraj nespremenjene. Malo izjemo tvorijo one panoge tehnike, n. pr. gradbeni in vodogradbeni oddelek, kjer je imela industrija neposredno interes.

Včasih so se pojavile celo težnje, naj se slovenska tehnika sploh odpravi in je že grozila premestitev rudarskega oddelka.

Medtem pa je belgrajska tehnika ob ugodnih državnih dotalcijah lepo uspevala, tako da je uvedla že specializacijo študija kot je to na ostalih tehničnih visokih šolah v Evropi. Pri nas smo se borili za sam obstoj in zato na specializacijo niti misliti nismo mogli. In vendar mora razvoj prinesiti tudi to.

Prav gotovo se nam je odvalil kamen od srca, ko so zadnje leto ponehali glasovi o premestitvi montanistike, zrasla nam je samozavest in upanje na bodočo vzgledno tehnično fakulteto, ko smo dobili 2 milijona za kemični in letos 8 milijonov za strojni institut.

Zagotovljen je obstoj naše tehnike, pričela se je pot razvoja, ki ne sme nehati, dokler ne bodo prav vsi instituti dosegli one višine, da bo naša tehnika imela mednarodni ugled, kar spričo našega zemljepisnega položaja in rudnih bogastev tudi lahko pričakujemo.

Povsem jasno je, da ne bomo obstali in počivali na prvih uspehih, temveč bomo borbo nadaljevali do končnega uspeha, do popolne tehnike.

Odkod smemo upati kar najhitrejšo dosego potrebnih kreditov? Predsednik AA je v svojih poročilih na sejah večkrat poudaril: od dveh strani moremo pričakovati, da dobimo denar za nova poslopja — iz izrednega državnega proračuna — kar pa nam tu ne bo uspelo, hočemo doseči pri državnem investicijskem posojilu.

Iz izrednega proračuna (amandmanov) smo dobili letos 8 milijonov za strojni institut in 5,5 milijona za dograditev vseučiliške knjižnice. Za vse tri univerze je tudi odobrena vsota 4 milijonov za akademske menze. Koliko bo od te vsote dobila ljubljanska, še ni znano.

Za ostale naše najnujnejše potrebe pride torej v poštev investicijsko posojilo. Višina tega posojila, kar ga bo namenjenega javnim poslopijem, je za vso državo 500 milijonov. Prepričani smo, da bodo slovenski ministri storili vse, da bo dravska banovina dobila dostojen delež. Tukaj morajo biti že pri razdelitvi na banovine upoštevane potrebe naše univerze. Doseči hočemo:

1. 5.400.000 din za zgraditev prirodoslovnih institutov.

2. 526.000 din za dograditev anatomskega instituta.

3. 1.600.000 din za dograditev moderne kemičnega instituta (2 milij. sta odobrena že od lani).

4. 3.000.000 din za zgradbo hidrotehničnega laboratorija.

Torej približno 10 milijonov din še potrebujemo, da bodo pod streho najnujnejša poslopja.

Ob 20. obletnici njene ustanovitve bodo na vseh koncih pele lopate, dvigali se bodo instituti, afirmacija naše kulture in tudi — dosežena bo enakopravnost z ostalima uni-

verzama, kar bo gotovo v največje zadoščenje našim slovenskim voditeljem v vladi in dokument njihovega nesebičnega dela v dobrobit slovenskega naroda. Naš program pod geslom: »do 1940 popolno univerzo«, ni bilo volivno geslo, temveč dobro premišljen načrt, ki se uresničuje.

Uredniki katol. tiska

Ne vem, kateri naslov bi bil bolj upravičen: ali »Uredniki katoliškega tiska« ali »Urednikom katol. tiska«? Presodite sami!

Moja informativna pot me je nedavno vodila v kraje, kjer sem se mimogrede srečal in sestel tudi s tremi uglednimi uredniki treh uglednih katoliških listov v inozemstvu. Naš kratek sestanek in razgovor je veljal v prvi vrsti katoliškemu tisku. Pretehtno se mi v stvarnem pogledu vidi mnenje, ki so ga o katoliškem tisku izrekli trije vplivni uredniki, pretehtno in prevažno, da ga ne bi kjer si bodi v našem slovenskem tisku objavil. Objavi naj ga torej naša »Straža v viharju«. Iz trojnega razgovora sem sestavil enoten članek, ne da bi posebej navajal, kaj je mislil in rekel ta ali oni inozemski urednik katoliškega lista, ki šteje v vseh treh primerih posamič od 50 do 60 tisoč naročnikov. Odstavki povedo, kako je beseda dala besedo.

Katoliški tisk ne sme biti deklamator. Ogibati se mora vseh dolgočasnih in dolgovernih deklamacij. Kakor pridigarja se ljudstvo naveliča tudi lista, ki samo deklamira, to se pravi, ki govori in piše, kar je drugod posnel brez ozira na to, ali je podana snov v kakšni nujni ali praktični zvezi z bralci oziroma s poslušalci. Kar morda govornika in pisatelja v posameznem primeru zanima, utegne to širše kroge in množice dolgočasiti. Sodba o tem gre uvidevnemu uredniku. Prav tako kakor nezanimivih se mora katoliški list otresti in ubraniti vseh praznih besedičenj in prerekanj, ki so za skupen blagor brez pomena.

Ljudje danes veliko bero in znajo dobro presoditi, kje so prave in kje so le prazne besede. Tudi samoponašanje se katoliškemu listu slabo podajo... Katoliški tisk bodi zrel, zmeren in zdrav; z drugo besedo: resničen, previden in pravičen. Le tako bo rastle njegov ugled med somišljeniki in tudi nasprotniki. Danes je za nas katoličane tako važno, da smo obzirni in pravični na vse strani. Nikoli ne more resnica škoditi nikomur, toda velikokrat marsikomu ne more koristiti, ker mu je ne podamo na pravi in sprejemljivi način...

Toda predvsem je treba, da tisti, ki katoliško resnico v besedi ali v tisku oznanjajo, tudi sami jasno poznajo. Več načelne jasnosti in enotnosti! To je zahteva zahtev katoliškega tiska. Toliko več jasne načelnosti bo v posameznem katoliškem listu, kolikor več jasne načelnosti bo v njegovih urednikih in sodruznikih ter sploh v katoliških javnih delavcih. Ako hočemo enotno postopati v javnem delu in življenju, moramo predvsem vedeti, kaj hočemo...

Velesila tiska v naši dobi vidno raste pred našimi očmi. Tisk odloča o miru in vojni; o narodnih večinah in manjšinah; o gospodarstvu in politiki, o veri in kulturi. O vsem! Kakor daleč sežejo valovi slabega tiska, tako daleč morajo seči tudi valovi dobrega tiska. In če je danes slabega tiska za nepregledno povodenj, potem je naša rešilna ladja le katoliški tisk. Na ladjo, komur je rešitve mar!

Ni prazna beseda, da živimo danes v novem svetu. Kakor mrzel veter je zavel danes kritični čas in duh po vsej človeški družbi. Drevo stoji sicer še tam, kjer je stalo pred svetovno vojno, toda njegove veje in vrhove majejo vse drugačne, vse silnejše sape kakor v nedavni preteklosti. Zloba hodi danes pogostokrat popolnoma po novih potih, se poslužuje novih sredstev in načinov, zato moramo tudi katoličani uporabljati v boju z zlim nova sredstva in nove pripomočke. Če bomo vsa dana sredstva izčrpali, tudi božja pomoč ne bo izostala.

Slovinci na Koroškem in velika Nemčija

»Koroški Slovenec« je v 14. številki z dne 6. aprila objavil naslednje misli o razmerju Slovencev na Koroškem do Velike Nemčije:

»Stališče koroških Slovencev k 10. aprilu smo v našem listu in v okrožnicah osrednje kulturne organizacije pojasnili in utemeljili in z zadoščenjem doznavamo že danes železno disciplino naših rojakov. 10. aprila gremo vsi Slovenci na volišče in glasujemo »Ja!«.

»Ja!« državi Veliki Nemčiji, nastali 13. marca 1938!

»Ja!« Führerju in kanclerju Adolfu Hitlerju! Tako je ugleden slovenski gospodar na Brnici o priliki propagandnega zborovanja zarisal stališče Slovencev. Dostavil je značilne in pomembne misli za preteklost in bodočnost vseh koroških Slovencev:

»Mi koroški Slovenci smo državno mejo vsikdar spoštovali in ne bomo tega zadržanja tudi ne v bodoče spremenili.

»Koroški Slovenec« z dne 6. aprila 1938 piše: »Od dobe pred dobrim stoletjem do danes je tako: v življenju našega naroda se vrsti sonce za senco, padec za vstajenjem, veselje za trpljenjem. In kakor slučajno je na poti v moškost dozorevajočega naroda na Koroškem veliko, zelo veliko križev! To se pravi v luči zgodovine: »Usoda je temu narodu namenila nekaj posebnega, za kar ga utrjuje in pripravlja v dobri šoli.«

Pridobivajte nam novih naročnikov!

SVETNIKI REPUBLIKANSKE ŠPANJE

Barcelonski dnevnik »El Diluvio«, ki ni niti komunističen, niti socialističen, ampak se nazivlje »republikanski«, piše:

»Številni katoličani se začenjajo vznemirjati in vztrajno zahtevajo, da se obnovi stara navada nedeljske maše. Tisti, ki čutijo po njej potrebo, lahko izlijejo svoje navdušenje sami zase med štirimi očmi, toda zdi se, da je pre zgodaj zbirati množice, da bi posejale obrede povsem zunanje narave. Mar mislijo, da bi bilo dovoljeno v upornem predelu, kjer uživa katolicizem največjo zaščito, imeti slike onih, ki so za nas edini in resnični svetniki človekoljubja: Karel Marx, Pablo Iglesias, Ljening?«

Tako priznava katalonski časnik, da so bila vsa verska opravila v rdeči Španiji prepovedana.

»Po poročilu »Osservatore Romana« sta zbrali Alzacija in Lotaringija leta 1937. za katoliške misijone 2.800.000 frankov. To je osmina tega kar je zbrala vsa Francija.

Obsojamo krivični kapitalizem, zavračamo zgrešeni komunizem in zaštevamo krščansko ureditev države!

Velikonočna vest in vera

Nimamo slovesnejšega spomina, ki bi ga mogel biti človek kot človek bolj vesel kakor velike noči. Velika noč je namreč praznik pomladi in prerojenja, praznik živiljenja in vstajenja, praznik duše in telesa, celotne človeške narave, celega človeka. Sleherna znanost bi morala obstati ob pomenu velikonočnega praznika. Kakor umetnost tudi znanost ne sme biti sama sebi namen. Človeška znanost mora, če ne več, služiti vsaj človeškemu blagru ali recimo resnici, ki more vsaj v enem oziru zadevati tudi človekovo napredek.

Namen znanosti pač ne more biti ta, da bi rušila človeku dušo in duševno živiljenje, marveč da vzdržuje, poudarja in dviguje zvezo med dušo in telesom. Marsikdaj in marsikje se razširja misel, kakor da so zastopniki moderne znanosti nasprotniki vere in bogočastja. Toda taka misel se ne bo mogla prav uveljaviti nikdar in nikjer v znanstvenem svetu. Vselej in povsod namreč so spet učene osebnosti, ki ne razumejo, kako bi se mogel znanstvenik izogniti duhovnim osnovam, ko pa stoji vsak dan v svojih raziskavanjih neumljivi neskončnosti nasproti. Moderna znanost ne more biti tako nespačetna, da bi zavrgla to, na čemer je gradila s trdom pridobljena modrost preteklih stoletij. Vsaka nova resnična pridobitev more biti le zaželjena dopolnitev stare modrosti, ki pravemu znanstveniku ne more biti odvečna. Tudi to, kar je danes novega, se bo s časom umaknilo v položaj in pomen starega. Le polagoma stopa noga v gore in le korakoma se bliža znanost resnici in vsak korak naprej je edino možen s pomočjo prejšnjega koraka. Znanstvenik, ki bi nastopil in nadaljeval svojo pot s tajitvijo nesmrtnosti, bi se ne smel nadejati lepih uspehov tudi v svoji stroki ne. Na pravem in resničnem potu je le tisti, ki velikonočno vest ne sliši samo, ampak tudi veruje.

Naravna vloga žene v družbi

Proti koncu vojne je napisal znameniti Pérochon v neki svoji knjigi, da je žena varuhinja ognjišča in ohranjevalka vsega milega in lepega. Da, ta jasna definicija naj bi veljala še danes. Nekateri sicer mislijo, da bo pripomogla k človeškemu napredku le žena, ki ni navezana le na dom in družino (marveč le delavka, uradnica), pozablja pa pri tem, da doseže višek intelektualnega in osebnega razvoja žena prav v družini. Res da ne bi bilo prav ženam odrekati zmožnost za poklice, ki so bili včasih dostopni le moškim, toda v večini primerov se izkaže, da ne more žena poleg poklicnega dela biti hkrati še tudi dobra mati, kajti žrtvovala je že vse svoje duševne in fizične sposobnosti poklicnemu delu, bodisi fizičnemu ali intelektualnemu. Ana de Staël, avtorica več leposlovnih in filozofsko političnih del, je izpovedala svoje grenko spoznanje: »Slava pomeni za ženo žalovanje nad izgubljeno srečo, kajti žena ne hrepeni, kakor vsi ljudje, samo po sreči, ona je že po svojem bistvu tudi prinašalka sreče. Zato torej je najplemenitejše polje njenega udejstvovanja v družini, kjer sodoživlja skupno z možem in otroki vso srečo in blaži ter lajša njih težave. Še več, prav življenje v družini ji nudi dragocene prilike, da izrabi svoje duševne zmožnosti in da jih še poplemeniti. Vse družinsko življenje bo le odsev njenega bogatega notranjega življenja.

ZAPISNIK OCENJEVALNEGA RAZSODIŠČA
ZA PRESOJO OSNUTKOV LEPAKA
PAX ROMANE.

Razsodišče:

ing. arch. Hus Herman,
prof. Stane Kregar,
Simon Kregar.

Kot zastopnik pripravljalnega odbora navzoč predsednik pripravljalnega odbora ing. Anton Tepež.

Došlo je 11 osnutkov.

Pri prvem pregledu so se izločili: 3571, 2110, 1849, 5151, 1918, 2097, 2570.

Pri drugem pregledu se je izločil: 9319.

Pri tretjem pregledu se je določila prva nagrada osnutku 2474 ing. arch. R. Tepežu.

Druga nagrada se razdeli v dve nagradi:

1313 France Škofic,

9338 Anton Pengov.

Razpisane nagrade v znesku 1200 din se razdele:

Prva nagrada 800 din osnutku št. 2474. — Osnutek 1313 in 9338 pa vsak po 200 din.

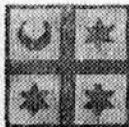
Stane Kregar, m. p., ing. Herman Hus, m. p., Simon Kregar, m. p., ing. Anton Tepež, preds.

Pripr. odbora P. R.

Natečaj za znak Pax Romane.

Razsodišče je določilo nagrado osnutku, vložnemu pod št. 3369, ki ga je predložil Gajšek Vlado. Njegovemu osnutku, ki ga prinašamo v dvakratni velikosti (normalna velikost 8x8 mm) je določilo nagrado 500 din.

Nagrajeni osnutki lepakov in znaka postanejo v smislu razpisa last Slovenske dijaške zveze.

Nagrajeni osnutek za znak Pax Romane št. 3369.

Pojasnilo: Znak predstavlja katolicizem (križ) in slovenstvo (slovenski grb) kot glavni simbol slovenskega katoliškega intelektualca. Material je iz pozlačene medenine, polja okrog zvezd in polmeseca so prevlečena z indijsko rdečo barvo, kar naj predstavlja kri, s katero bomo branili svoje svetinje.

ZBOROVANJE PAX ROMANE V L. 1938.

Pripravljalni odbor za 17. kongres Pax Romane v Sloveniji je končno določil kraj in čas letošnjega zborovanja Pax Romane.

Študijski dnevi bodo v Zdraviliškem domu v Rogški Slatini od 22. avgusta zvečer do 26. avgusta zjutraj.

Zborovanje samo bo na Bledu v Park-hotelu od 26. avgusta zvečer do 30. avgusta, ko se bo zborovanje slovesno končalo v Ljubljani. V Ljubljani bo tudi razstava katoliškega dijaškega tiska, ki obeta biti zelo zanimiva.

Program dela ter zborovanj ostane, kakor je bil že javljen v našem listu, samo dnevi se spremene.

Lepak, ki je dobil prvo nagrado, je že v delu in bo kmalu razposlan vsem katoliškim dijaškim zvezam po svetu.

»Pax Romana«, glasilo centrale vseh katoliških dijaških zvez, prinaša že v več številkah slike iz Slovenije, da vzbudi za kongres še večje zanimanje. Nadejamo se številne udeležbe, predvsem iz bližnjih držav.

KEISERLINK: »KAKO ŽIVI RUSKI DELAVEC«.

Keiserlink je pred kratkim izdal brošuro v nemškem jeziku, kjer navaja mnogo podatkov o bednem življenju delavcev v SSSR. V brošuri navaja podatke o plačah, stanovanjih, pravicah, o družinskem življenju itd. in dokazuje, da je življenje delavca pod marksističnim režimom najbednejše na vsem svetu.

Duhovniki -- kulturni delavci

1. Kdo je za preseljevanja narodov rešil človeško kulturo? — Duhovniki, ki so pokristjanili divje narode.

2. Kdo je prepisoval stare knjige in jih tako obvaroval propada? — Duhovniki in redovniki.

3. Kdo je izpopolnil petje? — Škof sv. Ambrozij in papež sv. Gregor.

4. Kdo je izenačil note? — Frančiškan Gvido iz Arezza.

5. Kdo je iznašel strelni prah? — Frančiškan B. Schwarz.

6. Kdo je naredil prva očala? — Dominikanec Aleksander iz Spine.

7. Kdo je prvi uporabljal kemijo v zdravilstvu? — Benediktinec Blaž Talentini.

8. Kdo je prvi izumil lečo in daljnogled? — Frančiškan Roger Bakon.

9. Kdo je prvi izumil toplomer z živim srebrom? — Duhovnik Borlan.

10. Kdo je po Aristotelu prvi znanstveno obdelal prirodopis? — Domin. sv. Albert.

11. Kdo je izumil svečo na plin? — Jezuit Dumm l. 1815 v Dresdenu.

12. Kdo je pred Franklinom predaval o električnosti neviht? — Klerik Rollet na Francoskem.

13. Kdo je prvi postavil strelovod? — Redovnik Diviš na Moravi.

14. Kdo je prvi sestavil metereograf? — Jezuit Angelo Secchi.

15. Kdo je izumil dvokolo? — Duhovnik Vianton.

16. Kdo je sestavil prvo anatomijo? — Nadškof Schönborn v Würzburgu.

17. Kdo je napravil prvi poizkus z narkozo? — Duhovnik Opitz.

18. Kdo je izumil sredstvo, ki omogoča slepcem čitanje? — Jezuit Lana.

19. Kdo je sestavil prvi stroj na parni pogon? — Opat Sugar v St. Denisu.

20. Kdo je sestavil prvi zemljepis? — Menih Maurus.

21. Kdo je sestavil prve orgle? — Menih Budos.

22. Kdo je izpopolnil koledar? — Papež Gregor XIII.

23. Kdo je uvedel današnji način štetja let? — Opat Dionizij Exiguus.

24. Kdo je prvi odkril, kako se pretaka kri? — Duhovnik Harvey.

25. Kdo je odkril kinin? — Jezuita Paa in Sicard.

26. Kdo je prvi odkril, da se zemlja vrti okrog sonca? — Kardinal Kuzan in kanonik Kopernik.

27. Kdo je izumil gasilsko brizgalno? — Cistercianski bratje.

28. Kdo je odprl prve bolnišnice in ubožnice? — Duhovniki.

29. Kdo nosi danes kulturo v divje pokrajine Azije in Afrike? — Redovniki in duhovniki.

In še bi lahko naštevali!

Tudi v življenju slovenskega naroda zavzema duhovnik v kulturnem življenju važno mesto ustvarjalca in posredovalca resnične kulture.

In še najdejo, ki duhovnike sramote in se v protifarški gonji izživljajo. Naj pomnijo, kar je zapisal francoski časnikar Louis Venillot:

»Odstranite s sveta sv. Petra, pa bo takoj nastopila noč, ki se bo v njej porodil, zrasel in prestol zasedel — Neron!«

(Cfr.: »Katoliška Riječ«, št. 14, l. IV.)

Velika skrb cerkve

»Za afriške misijone, ki so blizu mohamedanskih pokrajin« moli Cerkev v aprilu. Ne moli za majhno stvar, le pomisli!

Ali veš, da je severna Afrika (Maroko, Algerija, Tunis, Tripolitaniya, Egipet, Sahara, Sudan, velik del zahodne francoske Afrike) mohamedanska?

Ali veš, da je tretjina prebivalcev Afrike, okrog 50 do 55 milijonov, mohamedanska?

Ali veš, da je izmed 90 do 100 milijonov črncev že 23 milijonov mohamedancev in samo štiri milijone katolikov?

Ali veš, da je 145.000 mohamedancev v južni angleški Afriki, 500.000 v Tanganjski, v Keniji 600.000, v Abesiniji tri milijone, v Nigeriji osem milijonov, v zahodni francoski Afriki 5 milijonov itd.?

Ali veš, da hodijo mohamedanski trgovci med zamorci od vasi do vasi, da so dobri govorniki in se naselijo kot kramarji v tej ali oni vasi?

Ali veš, da se najdejo taki potujoči kramarji po vsej srednji Afriki?

Ali veš, da pusti trgovski misijonar v vsaki vasi eno žensko, ki širi naprej mohamedanizem?

Ali veš, da mohamedanci ustanovljajo na stotine tako imenovanih koranskih šol, kjer se učijo otroci čitati koran in se ga uče na pamet?

Ali veš, da so zgradili mohamedanci v Senegalu mošeje za 5 milijonov lir, da imajo tam 7500 koranskih šol s 60.000 učenci, a katoliški misijonarji, ki jih je za 40.000 vernikov samo 34, samo 74 šol in 10.000 učencev?

Ali veš, da hodijo po poganskih vaseh še posebni misijonarji »marabuti«, ki se imajo za potomce Mohameda in so opremljeni s čarovniško silo »boraka«, da lahko pridobivajo nove vernike, da čitajo njihove misli, zdravijo bolezni, dele talismane itd.?

Ali veš, da so francoske in deloma angleške oblasti šle mohamedancem pri tem širjenju

precej na roko, katoliške šole je pa francoska vlada l. 1904. prepovedala?

Ali veš, da so Francozi s takim neumestnim ravnanjem storili za širjenje islama v zadnjih 50 letih več kot morebiti v treh stoletjih?

Ali veš, da bodo mohamedanci prvi, ki bodo Afriko iztrgali kolonialnim silam iz rok, ako jih bodo krščanske države tako nesmiselno podpirale?

Ali veš, da bi bilo treba za Afriko t a k o j tisoč misijonarjev, mladih, sposobnih, pogumnih, izbranih, požrtvovalnih?

Ali si že kaj storil za to?

PRISOSTVOVANJE SV. MAŠI PO RADIU

Razširila se je netočna vest, da je sv. Oče dovolil katoličanom v rdeči Španiji olajšavo glede obveznega obiskovanja nedeljske službe božje, da namreč zadoste svoji obveznosti, če poslušajo prenos sv. maše po radiu. Vsako nedeljo in praznik namreč prenaša radijska postaja v Salamanki službo božjo.

Dejstva pa so: Sv. Oče je dovolil, da se sme v posebej za to prirejenih prostorih radijske postaje v Salamanki vsako nedeljo darovati po ena sveta maša, da se tako olajša njen prenos po radiu. Ta radijski prenos naj bi daljal duhovno tolažbo onim, ki se zaradi sedanjih razmer nikakor ne morejo osebno udeležiti presv. daritve.

S tem se torej ni, kakor so nekateri mislili, menjalo doslej in tudi posebej veljavno načelo, namreč, da **poslušanje sv. maše po radiu ne pomeni izpolnitve nedeljske oziroma praznične obveznosti.** V tem primeru gre samo za dušnopastirski ukrep, saj za one, ki so absolutno ovirani, itak nedeljska, oziroma praznična dolžnost odpade.

V neki župniji na Bavarskem je navada, da vsi možje in fantje ob postu spravijo svoje pipe in vse, kar se pri kajenju rabi ter ves postni čas ne kade.

I v e r i

Filipinski katoličani zahtevajo, da se enako postopa z državnimi in privatnimi šolami, kar se tiče zemljiškega davka in dohodnine.

P. Herasa D. J., ravnatelja indijskega zgodovinsko - raziskovalnega instituta v Bombayu je afganistanski kralj odlikoval zaradi poznavanja afganistanske zgodovine. Odlikovanje mu je izročil konzul v Bombayu.

Nadškof iz Manile je odprl veliko razstavo katoliškega tiska in literature.

Skofovski konferenca na Filipinih je napravila načrt za uvedbo cerkvenega socialnega programa. Konferenca je ustanovila dva pododborna, ki naj študirata socialne razmere in gibanje komunizma na Filipinih.

Socialna beda v Newyorku. Samo v Newyorkški nadškofiji so katoliške karitativne organizacije, poleg vseh drugih revežev, oskrbovale 36.000 otrok.

Papežev legat na kongresu bo osebni gost ministrskega predsednika Horthyja. V spomin na kongres bodo na Madžarskem izdali posebne znamke.

Katoliški Kitajci bodo poslali na evharistični kongres v Budimpešto močno zastopstvo, ki ga bodo po večini sestavljali dijak in dijakinje. Delegacijo bo vodil apostolski vikar iz Nankinga Yupin in še nekaj drugih domačih duhovnikov.

Ameriška statistika izkazuje, da ima v Washingtonu že 312 visokošolcev lastna letala, ki jih uporabljajo ne samo za potovanja, ampak tudi kot prometno sredstvo, kadar prihajajo k predavanjem. Več tisoč se jih vozi k predavanjem z avtomobilom, seveda pa je še precej tudi takih, ki se morajo zadovoljiti s kolesom ali pa morajo celo peš obiskovati predavanja. — V USA je bilo l. 1937. 20 milijonov 260.000 katoličanov. Število katoličanov je naraslo v enem letu za 224.000. Sv. Stolica je ustanovila tri nove škofije, tako da je sedaj vsega 19 nadškofij in 95 škofij. Duhovnikov je 31.650, zgradili so v l. 1937. 139 novih cerkev, tako da jih je sedaj 18.526. Iz raznih krivih verske se vrnilo v katoliško v l. 1937. 62.000 oseb.

Jezuit p. Friderik Siedenburg iz USA je tajno v laični obleki potoval v SSSR. Na potovanju je po posebnem dovoljenju sv. Očeta smel večkrat darovati sv. mašo. Imel je s seboj stekleničico vina, nekaj hostij in nekaj lističev iz malega misala. V hotelski sobi se je zaklenil, spustil zavese; za oltar mu je služila navadna miza, ki jo je pregnil s posebnim prtom, ki so bile v njem uvezene relikvije, za kelih pa je uporabljal majhno čašo. Kakor v katakombah, samo da ima državna oblast, če začne borbo proti veri, še vse bolj dovršena in rafinirana sredstva za preganjanje!

»Prišel bo čas, ko bo mogoče zbrati sramotna dejanja moderne protikrščanske kulture. Pokazalo se bo, da ta nova preganjanja ne zaostajajo za Neronovimi in Dioklecianovimi, ampak jih nasprotno v trdoti in grozodejstvih in mogoče tudi v številu mučencev prekašajo,« je zapisal rottenburški škof dr. Sproll.

MNENJE AMERIKE O BOLJŠEVIZMU

»New York Herald Tribune« z dne 10. marca piše to-le: »Po izpovedih v moskovskem procesu pač smemo verjeti, da je takih ljudi kot Jagoda danes v Rusiji na stotine. Tak režim — pa naj si bodo njegove zasluge v očeh marksističnih teoretikov, kakršne koli — je izzivanje morale, pridobljene v 2000 letih vzhodne civilizacije.

Če je režim, ki je izšel iz ruske revolucije, začel kot velik idealističen poskus, je postal sedaj odvraten s kazanjem najnižjih človeških nagonov. Nihče ne more opravičiti podaljševanja njegove eksistence in kolikor prej bo izginil, toliko boljše bo to za civilizirane narode.«

Književnost

Tujina v očeh, mislih in čustvih

Milan, prvi teden aprila 1938.

Prvo občutje, ki zajame človeka takoj po prihodu v tujino, je domotožje. Tem težji so dnevi, čim bolj je novi svet različen od prejšnjega. Sivina in enoličnost velemesta, brezkončni živžav, ropot, neustaljeno valovanje množic in vsakovrstnih vozil, zrak, prepojen z zoprnim duhom bencina, tovarniški dim, ki se v tenčicah zgrinja nad ulice in teži pljuča — vse to je podeželskemu človeku bridko odveč. Pa — domotožje je naposled čustvo, ki danes nekako ni več moderno, saj živimo v času nadvse razgibanega, realnega življenja. Dogodki na svetu se vrstijo s tako naglico, da se le še pesniki zdaj pa zdaj poglabijo vase, pozornost vseh drugih pa je čisto poznanjena.

Hodim po ulicah in se skrbno oziram, da ne pridem pod kolesje. Zelene, oranžne in rdeče luči po križiščih uravnavajo promet; vse gre v redu, da se moram čuditi. Piazza del Duomo: en sam val, ki buta na vse strani in se nikdar ne zmanjša. Prodajalci časnikov kriče in vihtijo izdove. Množica kupuje, se ustavlja. »Hitler odšel na Dunaj? Nemške čete v pohodu za njim.« Mrak se zgrinja, obločnice se prižigajo. Zbrati hočem misli. Kako je to mogoče? Sušnik se je vendar odločil za plebiscit, našel je torej izhod. — Naslednje jutro veliki naslovi: »Nemški bataljoni so prekoračili avstrijsko mejo. Ljudstvo jih z navdušenjem pozdravlja. Hitler v Lincu. Ves Dunaj v zastavah: kljukasti križ nad Avstrijo.« In tako dalje. Poslušam komentarje. Vse je nekako tiho in mračno, vse čaka. Od ust do ust gre skrivnostna beseda »Brenner«: ime, ki mi je mimogrede ostalo iz srednješolskega zemljepisa, dobiva realno podobo. Brenner — nove obmejne straže izmenjajo pristrane pozdrave. Brenner — kaj vse si že doživel, kaj vse še boš! Mejnik med dvema narodoma: boš vzdržal z ene strani težo pet in sedemdeset milijonskega naroda, z druge novi pet in štiri-deset milijonski rimski imperij? Brenner — tam nekje dalje proti vzhodu pa so Karavanke... Zvočniki širijo novice v svet. Francija sestavlja običajno trimesečno vlado, Anglija molči in čaka, Zveze narodov ni — v Rusiji nov proces, ki ga bo zaključilo osemnajst smrtnih obsodb. V navalu teh trdih dejstev, ki so plod računov, hladnih misli, realnih pogledov, se znova prebudi srce in zagori v največji ljubezni do svojega malega naroda, ki kljub okrnjenim udom noče umreti, marveč živeti na lastni zemlji, z znojem in krvjo napojeni.

Dnevi se vrstijo, čas se spreminja, za večernejše novice se le malokdo še zmeni. Aragonska fronta v razsulu, Lerida padla nacionalistom v roke. Za Pireneji se borijo »Camice nere« proti antifašističnim bataljonom »Garibaldi«, »Matteoti« — zmagujejo: bratska kri tuja tla namaka — Dnevi sonca in jasnine, nezmanjšane vrveža velemesta. Na trgu svetega Ambroža pa stoji čudovito resna, mirna, tiha katoliška univerza presv. Srca. Rdečkasta zunanost jo prijetno loči od sive okolice. Kmalu za vhomom je kapela, tam skrbi utihnejo, nemir splahni, težave in tegobe, darovane Bogu, izginjajo. Blagoslovi posvečajo trude in napore za rast. Na dveh velikih dvoriščih zelenijo kostanji in mesecni, krasne grede se kopljejo v soncu, v vejah prepeva kos. Miting bi morali sklicati semkaj — s šlagerji in kriki razbiti to poezijo; ne bi zlepa zrasla zelenjad, kamor bi stopila marksistična noga. Ne, tu je mir. Študijske sobe so polne študentov, ki celo z daljne Kitajske prihajajo semkaj k vrelcem resnične znanosti in se čez leta vračajo vsak v svojo domovino širit in sejat zdravo seme. Univerza ima zdaj okoli 3400 slušateljev, polovica od

teh je deklet. Tu univerza res služi svojemu cilju: ni štrajkov, ni letakov, vsakdanost semkaj nima dostopa, demagogija je neznana. Čudovit red in snažnost vladata po hodnikih in učilnicah. Ob vhomu v študijsko knjižnico stoji velik kip presv. Srca: Caritas veritatis — veritas caritatis. Tišina kot v kapeli. Glave se sklanjajo nad knjige. Le še pretkost in bodočnost sta; »danes« je umrl. Kdaj pa kdaj pribri letalo in zmoti molk, pa je zopet vse kot prej.

V nedeljo, 3. aprila, je bil po vsej Italiji petnajsti »Dan univerze« (Giornata universitaria), ki vsako leto z lastovkami in z Veliko nočjo prinaša pomlad; pomlad, ki daje življenje in omogoča velikemu katoliškemu Ateneju rast in ki vodi novo študirajočo mladino k luči najlepših in najplemenitejših idealov. Po župnijah so se nabirali prispevki, ki so lansko leto preseglji vsoto treh milijonov lir. V Milanu, matičnem mestu, so to delo opravile študentke in študentje sami. S kakšnim navdušenjem so šli na ulice, trge, med tuje množice! To je treba videti. Študentje so imeli svojevrstna pokrivala v obliki poveznjenega čolnča, okrašena z vsemi mogočimi rožicami, znaki, medaljami in emblemi, študentke pa so imele naročja nageljnov. Ne, človek ni mogel iti mimo: liro, tri lire, pet, deset lir — za spomin in zahvalo podobica, nagelj, nasmeh. Če to ni idealizem, ga ni nikjer. Ta študirajoči rod ve, kaj življenje zahteva od njega. Ne zapira se vase, čuti s petnajstletno univerzo, ki leto za letom raste, ljubljena in cenjena od slehernega, ki jo pozna.

Brez konca sije sonce in hladen veter piha. Zunaj, pravijo, je suša. Pomlad ne more iz zemlje. Pet tednov niti kapljice dežja. Tako prihaja Velika noč. Študentje odhajajo na domove: Brescia, Vittorio Veneto, Pulj, celo Bari. Le oni s Sicilije bodo tu, pa Švicarji in še nešteti drugi, ki jih stotine in tisoči kilometrov ločijo od domovine. Milan nima okolice — ljudje hodijo h Komskem jezeru, še dalje k Lago Maggiore, da se nadihajo svežega zraka sredi cvetočih breskev, marelic, češenj, lovorja, sredi cipres in bujnih nasadov, kjer brez konca pojo ptice in se skrivajo vile milijonarjev. Tudi študentje pojdejo o praznikih ven. Tam je mir in laže bo misliti na rodne družine in na svoje drage, na najmlajše, ki jim bo vsaka pomaranča pričarala raj na zemljo. Da so bliže! Nemara pa bo vonj po pomarančah oživel vse spomine in se bo celo slišal glas domačih zvonov, se videla vstajenjska procesija — in bo v duši ne le vse jasno, marveč tudi lahko ob zavesti izvršenih dolžnosti. Bič.

Jezuš v ográci klečij...

Stara slovenska molitev o trpljenju Kristusovem. V Kobilju (Slov. Krajina) zapisal P. B.

O, Jezuš v ográci klečij; on si premišlávle za vse svoje britk'e mántre mok'e. Trg'e Judi so ga prišli nešpíjávat, što bi tou mógau biti. Te prvi Jud je pravu: »Tou je Jánuš.« Te drug'i Jud je pravu: »Tou je Peter.« Te tretji Jud je pravu: »Tou je nej Jánuš, tou je nej Peter, tou je naš Gospon Jezuš Kristuš.« Te so ga oudali Židovon za treseti srebrni pejnez. Židovg'e so ga gnali po adnom dugom zelénom trávnjek'i, g'e so rásle brijtve ino kose. Njegovne stopnje pune krvij nestanjúvale, fse so se njemi poznale.

Te so ga tan žilami-vojkami zvézali tak strašno, ka se njemi je skous ned nojéte krf i voda podávála. Te so ga gnali do edne velk'e zbijte voude. Židovg'e so šli po brvi, Jezušek je šou po vodi. Te prvi Jud se je nezáj zglédnu: »O Marija, Jožef! Ka smo si

kodi gučali, fse smo fčinoli; krváva voda ze nami tečé.«

Te so ga pá tan žilami-vojkami zvézali tak strašno, ka se njemi je skous ned nojéte krf i voda podávála. Te so ga gnali do toga soudnjega dvora. Tan so njegovo bejlo robačico doli slekli, trnasko spejalo so njemi gori oblekli, ne trnask'i stolec so ga posádili, trnask'i bat so njemi v rouk'e dáli; fig'e i g'ezik'e so njemi kázali, njegva ruména lijca zeponteli plúskali ino z ružnimi slinami doj poplúvali.

Te so ga pá tan žilami-vojkami zvézali tak strašno, ka se njemi je skous ned nojéte krf i voda podávála. Te so ga gnali do toga križa, šteri je biu trijtreseti lejt natoj zemli. Tan so si sk'imláváli, zgučáváli, šteri bi njemi ga pomogau ne njegva svéta pléča. Zevlejkau ga je eden stári židof. Nesau ga je Jezušek ne te Kalvárinsk'i brejk. Tan so si pá sk'imláváli, zgučáváli: Krijš je velk'i, Jezušek je máli; škoda nam krijža žagati, škoda nan krijža sekati, bole nan je slátkoga Jezuša natégnoti.«

Te so Jezuša ráspili ne te svéti krijš. Njégve žile ino kotrig'e fse so se netégnole, njégve sklepi fse so se odklenole; njégve rouk'ice, noug'ice s cvekmij doj pribili; trikrát z njim v zémlo vdarili tak strašno, ka se je strousila pečina i zidina, néba i zémra nandrujgo je kápala.

Preblázena Divča Marija tou začúla, prbejžála ona pod njegov svéti krijš joukat: »Sinek moj predrág'i! Dozdaj san ti bijla práva lásna mati, odségamau mo ti kak lúcka žena.«

»Mati moja rojéna! Či bi g'es vás zézvau ze právo lásno mater, tak bi se od vás srce utrnolo, kak ton dejte od sakše materé.«

»Jánoš vučenijk! Prijmi tij tou bejlo žensko ze njeno bejlo rokou! Pelaj jo tij, krej od mojega krijža, ár mené bole njene skuzé bolijo, kak fse moje bridk'e máutre mok'e!«

»Mati moja rojéna! Stoupite vij nezáj pod e te moj svéti krijš! Zdignite vij svoj svéti plášč gori, náj van g'es ftočin trij kaplice krvij z mojega srca.«

»Te prvo bodete nesli v te širouk'e polé, g'e de rásla pšenijčka bilička, ruména pšenijčka; grejšnick'e správlali, škounick'e pekli, méšnick'e podigáváli, svéte meše grejof očiščáváli: tejlo Kristušovo.«

»Te družgo bodete nesli v te vinsk'e goré, g'e de rásau trsek ne trsek'i, grozdek ne grozdek'i, bubica ne bubici; grejšnick'e správlali, méšnick'e podigáváli, svéte meše grejof očiščáváli: krf Kristušova.«

»Tu tretjo bodete nesli v te zeléní püngradec, g'e de rásla roužica, fijoulica, ruména katrža; grejšnick'e trgali, k svétin mešan nosili, tan se ze britko Kristušovo smrt premišláváli.«

»O da bi se mi najšau takši grejšnik ali grejšnika, ka bi atu málu slabu molijtef zmlou ali zmloula fsakši svétek; či nej fsakši svétek, fsakši pétek: dan bi njemi vó s pekla spelati trij dújše: prva očina, družga materna, tretja práva živa njégva.«

Či bi móu g'es tolku grejof kak v mourg'i pejsika, ne zemli tráve, ne drejvg'i listja, moji greji bi bilij odpúščeni, či bi se g'es mógau spomenouti z mouk Kristušovi. Amen.

g' = mehčani g; izg.: dj kot en glas.
k' = mehčani k; izg.: tj.

Knjige

Leto božjih skrivnosti. Oris cerkvenega leta po misalu. Spisal p. Metod Turnšek. Ljubljana 1938.

Pojma: liturgično gibanje in beli menihi sti pri nas' Slovincih neločljiva. Kakor imajo Nemci svoje benediktince in bivši Avstrijci svojega Parscha, tako se pri nas v Jugoslaviji trudijo za obnovo liturgičnega živiljenja med Slovinci cisterjani in med Hrvati zlasti duhovnik Kirigin, ki že dalj časa izdaja po Parschevem zgledu lastno liturgično glasilo.

Med Slovinci igrajo podobno vlogo »Božji vrelci« kot priloga Kraljestva božjega.

Urednik teh je izdal tudi knjigo »Leto božjih skrivnosti«.

Mimo nas hiti cerkveno ali liturgično leto — ne da bi se zavedali, da je za katoličane vprav liturgično leto veliko globlje in važnejše od navadnega koledarskega leta.

Namen živiljenja s cerkvenim letom ni nič drugega, kot da slečemo starega človeka in oblečemo novega, ki je ustvarjen v resnični svetosti. Kristus v sv. Cerkvi v teku enega leta skrivnostno, a stvarno obnovi svoje 33letno živiljenje, odrešilno trpljenje in smrt, vstajenje in vnebohod.

Študent, naj si bo akademik ali srednješolec, si zaželi pri sv. maši, da bi mogel globlje prodreti v vse molitve in v duha liturgije, ki se vrši pred njim na oltarju. Zato potrebuje sicer v prvi vrsti misale, ki ga pa žal Slovinci celotnega še do sedaj nimamo prevedenega, a kljub temu bi vendar ne mogel odkriti vse lepote in bogastva, ki ga skrivajo te mašne molitve tekom vsega leta.

»Leto božjih skrivnosti« pa bo vsakemu v tem oziru najboljši mentor. Knjiga je obširna (181 str., z izvornimi slikami in 20 prilogami) in ne predraga (25 oziroma 30 din). Zato: tolle, lege!

Če je narodno, naj bo res narodno!

V Ljubljani imamo slovensko narodno gledališče. V Sloveniji je prebivalstvo skoraj stoddotno katoliško. Za katoličane pa je post sveti čas in spomin na največji svetovnozgodovinski dogodek, na Kristusovo trpljenje, ki je vsem ljudem po padcu znova odprlo pot k Bogu. Sveti post je za posameznega katoličana in za katoliško občestvo in, če je narod pretežno katoliški, tudi za ves narod čas odpovedi in duhovne zbranosti, ki je ne smejo motiti šumne zabave in igre.

Istega duha kot je narod, pa morajo biti tudi vse narodne ustanove, sicer nosijo po krivici svoje ime. Če hočejo delati proti duševni usmerjenosti naroda, naj napravijo zasebno društvo. Do imena narodne ustanove pa nimajo pravice, posebno še ne, če katoliški narod zanje tudi materialno mnogo žrtvuje.

Kako je z narodom povezano »narodno« gledališče, nam priča dovolj zgovorno število in značaj predstav v drami v letošnjem postu (od pepelnice, 3. marca, do vključno cvetne nedelje, 10. aprila). Igrali so: Beraško opero (1), Veroniko Deseniško (3), Zadrego nad zadrego (6), Princeško in pastirčka (1), Rdeče rože (4), Gospodo Glembajevu (6), Pokojnika (4), Belo bolezen (2), Firmo (1), Sneguljčico (1), Šimkove (1), produkcija plesne šole M. Vidmarjeve, gostovanje v Celju s Sneguljčico in z Rdečimi rožami.

Tako izgleda sveti post v narodnem gledališču katoliškega naroda: Večinoma komedije, verske igre niti ene!

Ali bo moral narod za vsako »narodno« ustanovo nastavljeti res še posebnega oskrbnika, ki bo skrbel, da bo narodno čutenje in čustvovanje v »narodni« ustanovi prišlo do izraza?

★

ZLOČIN PROTI ŠPANSKIM OTROKOM

V nasprotju z opozorilom sv. Stolice in nacionalistične Španije, so angleške levičarske politične organizacije izročile baskovske otroke Negrinovi vladi.

Neka komisija angleške delovne stranke je obiskala koncentracijska taborišča, kjer so zaprti ti nesrečni otroci. Iz poročila te komisije pa je razvidno, da je od tisoč otrok samo 150 našlo svoje starše v rdeči Španiji, kajti večina drugih prebiva v Francovi Španiji. Sele ob koncu vojne bodo mogli ti mali Baski, žrtve angleških socialističnih organizacij najti svoje starše.

Knjige

IVAN ČAMPA: IZ BELIH NOČI

Prijetno nas je iznenadila skromna Čampova pesniška zbirka, dvakrat prijetno, ker so nam zadnja leta kakršna koli literarna izdajanja za čuda skopo odmerjena. Zbirka je skrbno izdelan mozaik drobnih doživetij, nekak mikrokosmos človeka, ki je — med svoje nežne misli ujet — kakor sam pravi v mottu in zato primerno odmaknjen resničnemu svetu, kot se spodobi literatu začetniku.

Čampo odlikuje lepa dikcija, do kraja izpiljen izraz, škoda je le, da forma mestoma utesnjuje itak ne preveč razkošne misli. Zdi se, da njegov svet še ni razširil meja in zato mu še ni dano gledati preko sebe:

*V potezah teh prečudno svita se
odsev dneh duš, ki venomer lovita se
kot dva vohuna ljubosumna.*

(Obraz v ogledalu.)

Iz tega začaranega kroga kar ne more in redko se dvigne preko mladostne zanesenosti v svet družabnih gledanj, razen če izzamedemo pesem, kjer se zave:

*da je še več ljudi, ki smeh
že davno, davno jim je umrl v očeh
in bil bi velik greh zdaj srečen biti.*

(Tako lepo hoditi je.)

Iz črnogleda, ki prepeva v začetku zbirke, se dvigne in zna zaživeti v jasnejše dni (Iz belih oči, Album, Ob nekem godu, Kako lepo hoditi je). V omenjenih je občutje najboljše zadeto, tukaj ga nič ne zmoti v njegovem svetu ljubezni, ki prehaja večkrat v zelo duhovito izvornost. Vendar se mu povsod ne posreči in čisto zaide v plehko verziranje (Iz nekega jesenskega večera). Pesnik mora namreč to, česar drugi ne zmorejo — človekovo

najgloblje doživetje spraviti v izraz, da v njem človek nanovo zaživi. V tem je že tudi vključeno globoko etično poslanstvo poezije.

Ko se bo Čampa prečistil mladostne zanesenosti (Cfr.: Moja čreda je tako velika, da je ti ne boš nikoli preštel: Pastir), bomo z veseljem pričakovali novih pesmi izpod njegovega peresa. Naj bi nobeno naše društvo ne pogrešalo tega pesniškega prvenca v svojih knjižnicah.

★

»Borba krščanskih strokovničarjev za nov red« je naslov brošuri (strani 78), ki jo je priredil in izdal M. Valant. V brošuri zbrano gradivo nam prikazuje težnje krščanskih strokovnih organizacij po preosnovi gospodarskih in družabnih razmer ter kako si te organizacije predstavljajo preosnovno družbe. Brošura nam pove, da so se krščanske strokovne organizacije vedno prizadevale pripraviti k sodelovanju delodajalcev in delojemalcev v samoupravno organiziranih poklicih (delavnih občestvih - korporacijah). Predočuje nam, kako je že sedaj vse polno ustanov, organiziranih v občestvenem duhu in kako se dejansko vsepovsod gospodarsko življenje prostovoljno organizira v duhu sodelovanja obeh slojev. Kršč. strok. organizacija pri tem postavlja zahtevo, da mora nova gospodarska organizacija sloneti na svobodnih organizacijah Mednarodne zveze kršč. strok. organizacij. Pridejanih je še nekaj misli najvišjih predstavnikov Cerkve, vodilnih inozemskih krščanskih strokovničarjev ter kršč. sociologov o gospodarski preosnovi, o marksizmu ter bistvenih potezah kršč. strok. gibanja. V brošuri najde vsakdo vse polno odkritij, predsem pa bo koristila vsem, ki se zanimajo za delo pri obnovi družbe. Naroča se pri izdajatelju (Valant Milan, Ljubljana, Ulica na grad 5.)

★

Knjige • cenije
cenike in liste

brošure, etikete, prospekte, diplome, razglednice, letake, plakate, tiskovine za tujsko propagando, za urade, trgovino in obrt ter vse ostale tiskovine, bodisi v eno- ali

večbarvnem tisku, izvršene v knjigotisku, litografiji ali bakrotisku dobavlja v okusni opremi. — Izvršuje vse za ilustriranje tiskovin potrebne osnutke, predloge in klišeje

Jugoslavanska tiskarna registr. zadruga z omejeno zavezo

v Ljubljani — Kopitarjeva ulica 6

Točna postrežba • Umerjene cene

Največji slovenski denarni zavod

Mestna hranilnica ljubljanska

Lastne rezerve nad	Din 26,000.000⁰⁰-
Prirastek novih vlog v januarju 1938	Din 14,075.000⁰⁰-
Prirastek novih vlog v februarju 1938	Din 10,694.000⁰⁰-
Prirastek novih vlog v marcu 1938	Din 10,572.000⁰⁰-

Za vse obveze hranilnice jamči **Mestna občina ljubljanska**